

A Fővárosi Törvényszék a MEOSZ indítványa alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását a beszéd fogyatékos emberek kommunikációját segítő eszközök támogatása érdekében

A Fővárosi Törvényszék a MEOSZ indítványa alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását abban a perben, amelyben Zoltán Ágoston képviseletében azt szeretnék elérni, hogy a hangzó beszéd pótlására szolgáló alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközök, más gyógyászati segédeszközökhöz hasonlóan társadalombiztosítási támogatással legyenek elérhetők minden érintett számára. Az Alkotmánybíróság döntése nemcsak a konkrét ügyet érinti, hanem a beszéd fogyatékos és súlyosan mozgáskorlátozott emberek ezreinek életére lehet kihatással. Zoltán Ágoston pere az Alkotmánybíróság döntését követően folytatódhat.

A Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban lévő per tétje az, hogy hozzájuthat-e társadalombiztosítási támogatással a napi 24 órás ápolást igénylő, súlyosan mozgáskorlátozott, hangzó beszédre képtelen Zoltán Ágoston azokhoz a kommunikációs eszközökhöz, amelyekkel kommunikálni tud a családjával és a külvilággal, vagy a NEAK elutasító határozata alapján Ágoston nem lesz képes kifejezni ha fáj valamire, jelezni, ha szüksége van valamire, vagy egész egyszerűen „csak” nem lesz képes megszólítani a szüleit - ez a tétje annak a bírósági eljárásnak, amelyet Ágoston indított a MEOSZ segítségével. A stratégiai jelentőségű perben Ágoston helyzetének javításán kívül azt is szeretnék elérni, hogy a hangzó beszéd pótlására szolgáló alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközök társadalombiztosítási támogatással legyenek elérhetők minden érintett számára.

A teljes élet mindenkit alanyi jogon megillet

A hangzó beszédre képtelen súlyosan mozgáskorlátozott, értelmi fogyatékossgal élő Zoltán Ágoston 24 órás ápolást, gondozást igényel. Néhány éve használ a hangzó beszéde pótlására AAK eszközöket, amiket saját pénzén vásárolt meg. Ezek nélkül az eszközök nélkül nem tudja érthetően kifejezni, ha fájdalma van, ha éhes vagy szomjas, ha valamit szeretne, vagy kifejezetten nem szeretne csinálni. A jelenlegi eszközei, illetve azok programja időközben elavultak, javításra, cserére szorulnak, így új eszközökre van szüksége, amelyeket – egy tablettát, egy kerekesszékre rögzíthető tablettartót, két kapcsolót és egy kommunikációs szoftvert – közigazgatási méltányossági eljárás keretében támogatással igényelt a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőtől (NEAK) mert azokat „alanyi jogon” nem lehet tb támogatással igénybe venni. Saját pénzből pedig már nem tudja azokat pótolni. A NEAK azonban elutasította a méltányossági kérelmét.

A komplex kommunikációs szükségletű emberek - amilyen ügyfelünk is - hiányzó beszédfunkciójának kiegészítésére, pótlására szolgáló különféle speciális AAK eszközök árához Európai számos országában társadalombiztosítási támogatással lehet hozzájutni. Hazánkban még nem.

Zoltán Ágostonnak kommunikációs szoftverre, tabletre, kapcsolókra és tablettartóra van szüksége ahhoz, hogy a külvilág számára is érthetően tudja kifejezni önmagát. A kommunikációs szoftverbe töltik fel a kommunikációjához nélkülözhetetlen fényképeket és szimbólumokat, így saját képes, szerkeszthető adatbázissal rendelkezik. Ezeknek a képeknek, fényképeknek és szimbólumoknak a segítségével kommunikál, mert olvasni, írni értelmi fogyatékosága miatt nem tud. A kerekesszékre rögzített kapcsolók ahhoz szükségesek, hogy a térdei segítségével (melyeket rögzített testhelyzetben önállóan és kontroláltan tud mozgatni) működtetve irányíthassa léptetéses technikával a tablettjén futó kommunikációs szoftvert. A kommunikációs szoftver tableten fut, a tabletet pedig egy tablettartó rögzíti a kerekesszékhez, így a kerekesszékben ülve a lakásban és a lakáson kívül is lehetőségessé válik számára a kommunikáció. Ügyfelünk ezek nélkül az eszközök nélkül nem tudja magát megértetni, teljesen ellehetetlenül számára az emberi létezés legalapvetőbb funkciója: az önálló és mások számára érthető kölcsönös kommunikáció.

A NEAK arra hivatkozva utasította el ügyfelünk, Zoltán Ágoston méltányossági kérelmét, hogy a kommunikációs szoftver, a tablet és a tablettartó nem tekinthetők gyógyászati segédeszköznek, a kapcsolók esetében pedig az volt az elutasítás oka, hogy az árajánlatot adó forgalmazó nem rendelkezik a NEAK-kal kötött gyógyászati segédeszközök árához nyújtott támogatás elszámolására irányuló szerződéssel. Zoltán Ágoston a MEOSZ segítségével bíróságon támadta meg a NEAK határozatát.

A kommunikációs technológiákhoz való szabad hozzáférés is feltétele az önálló életnek

A MEOSZ fontosnak tartja, hogy valamennyi beszédében akadályozott ember számára elérhetőek legyenek a beszéd pótlására, kiegészítésére szolgáló eszközök, melyek használatával képessé válnak kifejezni gondolataikat, érzelmeiket, vágyaikat, ezért a perrel azt is szeretnénk elérni, hogy az eszközökkel megszűnjön a beszéd fogyatékos emberek elszigetelődése, valódi részei lehessenek a társadalomnak, számukra is valósággá váljon az önrendelkező élet.

A perben egyrészt azt szeretnénk elérni, hogy ügyfelünk méltányosságból tb támogatással megkaphassa az általa igényelt AAK eszközöket, másrészt, hogy ezek az eszközök tb támogatással elérhetőek legyenek minden olyan kommunikációs fogyatékosággal élő ember számára, akinek szüksége van rá.

Álláspontunk szerint a jelenlegi szabályozás - miszerint a kommunikációt támogató AAK és asszisztív eszközökhöz nem lehet tb támogatással hozzájutni - sérti a

fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt (CRPD) valamint az Alaptörvényt, ezért arra kértük a bíróságot, hogy az eljárás felfüggesztése mellett kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását, és kérje, hogy az Alkotmánybíróság határidő megjelölésével hívja fel az a jogalkotót feladatának a teljesítésére, azaz arra, hogy teremtsen meg az AAK eszközök támogatásának jogszabályi feltételeit.

A Fővárosi Törvényszék az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte

A Fővárosi Törvényszék indítványunk alapján 2024. július 17-én kelt végzésével kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, mert egyetértett a MEOSZ-szal abban, hogy az ügyben alkalmazandó jogszabály ügyfelünket, mint hangzó beszédre képtelen beszéd fogyatékos személyt indokolatlanul és hátrányosan megkülönbözteti a más fogyatékossgal élő személyekhez képest azért, hogy a részére és a többi beszéd fogyatékos személy számára nem biztosít a szükségleteikhez ténylegesen igazodó, társadalombiztosítási támogatással igénybe vehető, gyógyászati segédeszköznek minősülő AAK eszközt. A bíróság álláspontja szerint a jelenlegi szabályozás azért, hogy nem biztosítja a beszéd fogyatékos emberek emberi méltóságához való, valamint a kommunikációhoz, a vélemény nyilvánításhoz, a szociális biztonsághoz és a testi és lelki egészséghez való jogát, továbbá a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, alaptörvényellenes. A bíróság álláspontja szerint a hatályos szabályozás az Alaptörvényen kívül nemzetközi szerződésbe – a CRPD-be – is ütközik, mert többek között sérti az beszéd fogyatékossgal élő emberek diszkriminációmentes bánásmódhoz, egyenlő esélyű hozzáféréshez, rehabilitációhoz és rehabilitációhoz, valamint szólás és véleményszabadsághoz való, az Egyezményben biztosított jogát.

Mint ahogyan arra a bíróság is rámutatott „*[a] gyakorlatban az AAK eszközökre méltányosságból sem lehet ártámogatást szerezni, mely azt eredményezi, hogy a súlyos kommunikációs zavarral, fogyatékossgal rendelkező emberek számára a hiányzó, kiesett vagy sérült funkció pótlására alkalmas gyógyászati segédeszközökre semmiféle támogatás nem létezik, a fogyatékossgukból fakadó szükségleteikhez igazodó, gyógyászati segédeszköznek minősülő AAK eszközökhöz még méltányossági eljárás keretében sem juthatnak hozzá.*” A MEOSZ-hoz hasonlóan emiatt látja úgy a bíróság is, hogy a helyzet orvoslására van szükség. Ezt azonban jelenleg hazai keretek között kizárólag az Alkotmánybíróság teheti meg, ez az intézmény mondhatja ki, hogy a jelenlegi szabályozás az Alaptörvénybe ütközik, így a per csak azután folytatódhat, ha az Alkotmánybíróság döntött a szabályozás alaptörvénybe, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének kérdéséről.